

НОВИ САД - На данашњи дан 1324. године умро је италијански истраживач Марко Поло, најпознатији европски средњовековни путник. Ка Далеком истоку кренуо је у 17. години из Венеције 1271. Пропутовао је Месопотамију, Курдистан, Персију, Туран, Памир, Кинески Туркестан и Монголију и стигао у Пекинг 1275. Као први Европљанин прешао је преко Памира, Туркестана и Монголије. Од 1275. до 1292. пропутовао је готово целу Кину, а на повратку је од 1292. до 1295. путовао преко Индокине, данашње Индонезије, Сингапура, Индијског океана, Персије и Црног мора. Описао је своја путовања у "Књизи о чудима света", објављеној 1298. доцније названој "Милион".

Данас је понедељак, 8. јануар, осми дан 2024. До краја године има 357 дана.

1297- Италијански племић Франческино Грималди, преобучен у калуђера, ушуњао се у тврђаву Монако која се тада налазила под влашћу Ђенове, потом је у њу пустио своје војнике и освојио је. Он је оснивач династије Грималди, која је и сада на власти у кнежевини Монако.

1589- Рођен је Иван (Џиво) Гундулић, писац из Дубровника, чија је поезија прожета опевањем слободе, као и позивом на борбу против Турака. У најзначајнијем делу, епу "Осман", опевао је Хоћимску битку и Османову смрт 1621. видећи у томе предзнак пропасти Османског царства и ослобођења Срба и других Словена. У младости је писао драме, пасторале и лирске песме, које су највећим делом изгубљене. Сматра се највећим барокним песником међу Словенима уопште. Остала дела: пасторала "Дубравка", спев "Сузе сина разметнога", "Аријадна".

1642- Умро је италијански астроном, физичар и математичар Галилео Галилеј, оснивач механике као науке (динамике и кинематике). Хидростатску вагу пронашао је 1585. а 1589. формулисао је законе слободног пада тела под дејством силе теже и кретања по косој равни. Увео је појмове убрзања и инерције. Конструисао је астрономски дурбин,

открио Орионову маглину, неравнине на Месецу, четири Јупитерова сателита (Ио, Европа, Ганимед и Калисто), Венерине фазе, пеге на Сунцу и констатовао да је Млечни Пут огроман скуп звезда. Залажући се за хелиоцентрични систем Николе Коперника и доказујући да је геоцентрични птоломејски систем заблуда, 1616. сукобио се с римокатоличком црквом. Суд инквизиције присилио га је да се одрекне тезе да се Земља окреће око Сунца.

1679- Француски истраживач Робер Кавелије де ла Сал открио је водопаде Нијагаре.

1713- Умро је италијански композитор и виолиниста Арканђело Корели, оснивач болоњске виолинске школе. Суптилан али уравнотежен уметник, успешно је успоставио равнотежу с обиљем барокних украса у својој музици, постигавши необичну смиреност. Знатно је утицао на Јохана Себастијана Баха. Дела: 12 концерта гроса, сонате за виолину, трио сонате.

1870- Рођен је шпански генерал Мигел Примо де Ривера и Орбанеха, профашистички војни диктатор Шпаније од септембра 1923. до јануара 1930. Његов режим је покушао да уједини Шпанију геслом "једна земља, једна вера, једна монархија", али није успео да створи прихватљив политички систем, па је поднео оставку под притиском војске чију је подршку изгубио.

1896- Умро је француски писац Пол Верлен, боем и пустилов, чија је поезија, пуна лиризма и музикалности, знатно утицала на француске симболисте. Дела: збирке "Романсе без речи", "Галантне свечаности", "Елегије", "Мудрост".

1899- Рођен је цејлонски државник Соломон Бандаранаике, оснивач и вођа Партије слободе и председник владе Цејлона (садашња Шри Ланка) од 1956. до 1959. кад је убијен у атентату. Залагао се за укидање страних војних база, национализацију страног капитала и ванблоковску спољну политику. После победе на изборима, на положају председника владе наследила га је његова удовица Сиримаво.

1902- Рођен је руски политичар Георгиј Максимилијанович Маљенков, који је 1953. на положају председника владе наследио преминулог Стаљина. У фебруару 1955. дао је оставку и постао један од потпредседника у влади Николаја Булгањина, а у јуну 1957.

смењен је с функције у влади и искључен из Политбироа и ЦК КП Совјетског Савеза, под оптужбом да је учествовао у завери за обарање Никите Хрушчова.

1923- Француске и белгијске трупе ушле су у Рурску област због покушаја поражене Немачке да изигра уговор о отплати ратне штете у Првом светском рату. Репарациона комисија крајем 1922. констатовала је кашњење испоруке угља на име одштете Француској и Белгији и француски председник владе Рејмон Поенкаре објавио је да ће војском запосести Рур и осигурати ефикасну наплату ратне штете. Криза је споразумно решена половином 1924. а у јулу 1925. Французи су почели да евакуишу трупе из Рура.

1935- Рођен је амерички музичар Елвис Арон Присли, "краљ рока", изузетно популаран педесетих и шездесетих година 20. века. Продао је више од 150 милиона плоча и играо у двадесетак филмова. Умро је 1977. од прекомерне употребе алкохола и дроге.

1942- Рођен је енглески физичар Стивен Хокинг, један од водећих светских научника 20. века. Његово најпопуларније дело је књига о пореклу универзума "Кратка историја времена" (1988).

1944- У Верони је у Другом светском рату почео дводневни процес шесторици чланова Великог фашистичког већа - укључујући бившег шефа дипломатије Галеаца Ћана, зета Бенита Мусолинија - који су пред слом фашистичке Италије у Другом светском рату изгласали неповерење Мусолинију. Нацистичка тајна служба је у последњи час покушала да спасе Ћана, али је акцију зауставио Адолф Хитлер и сва шесторица су стрељана.

1959- Генерал Шарл де Гол постао је први председник Пете француске републике.

1973- Амерички и северновијетнамски преговарачи Хенри Кисинџер и Ле Дук То обновили су у Паризу преговоре о окончању Вијетнамског рата.

1976- Умро је кинески државник Џоу Ен Лај, један од најистакнутијих руководилаца Кинеске револуције, председник владе од 1949. до смрти и шеф дипломатије од 1949. до

1958. Револуционарној студентској организацији "Пробуђено друштво", из које је 1921. настала Комунистичка партија Кине, приступио је 1919. Учествовао је и у "Дугом маршу" 1934. и 1935. века. Опстао је у врху КП Кине и поред низа чистки, укључујући и "Културну револуцију".

1991- Банкротирала је једна од највећих светских авиокомпанија, амерички "Пан Америкен".

1996- Преминуо је француски државник Франсоа Митеран, који је као први социјалиста у мају 1981. изабран за председника Француске, оставши на том положају 14 година. Рођен је у изразито конзервативној дубоко религиозној породици. Од младалачког десничарског става временом је постао неприкосновени челник француских социјалиста. Током Другог светског рата извесно време налазио се у апарату владе маршала Петена, а потом је постао један од предводника француског Покрета отпора. У свету политике упадљиво се издвајао и чињеницом да је био ретко учен и истанчан интелектуалац. Био је министар у низу влада, а од 1971. предводио је Социјалистичку партију Француске, да би почев од 1981. током два мандата био председник Француске.

1996- Заирски теретни авион пао је на пијацу пуну људи у центру Киншасе, усмртивши најмање 350 особа.

1998 - Акције на берзи у Џакарти стрмоглаво су пале, што је био почетак велике привредне и финансијске кризе у Индонезији, која је убрзо захватила већину земаља тог региона .

1998- Исламски терориста Ремзи Ахмед Јусеф осуђен је на доживотну робију, плус 240 година затвора, као организатор подметања експлозива 1993. у Светски трговински центар у Њујорку, када је погинуло шест особа.

2004- Британска краљица Елизабета II крстила је највећи путнички брод у свету "Квин Мери 2", чија је изградња коштала 800 милиона долара. Брод је дугачак 345 и висок 72 метра.

2007- Умро је Ивао Такамото, креатор симпатичне доге Скубиду као и ликова популарне породице Кременко. Такамото је аутор или коаутор цртаних филмова "Пепељуга", "Петар Пан", "Луња и Маза", "101 далматинац" и "Породица Кременко". Име Скубиду инспирисано је импровизацијом којом је Френк Синатра завршавао своју чувену песму "Strangers in the Night". Током педесет година продуцентског рада Такамото је створио 260 филмова.

2011- Преминуо је Јиржи Динстбир чехословачки дисидент и некадашњи извештач за људска права у бившој Југославији. Динстбир је са Хавелом био један од вођа "плишане" револуције 1989, а 1989-1992 био је министар спољних послова Чехословачке.

2014- Преминуо је Мирослав Јовановић, историчар, професор Филозофског факултета у Београду и Бањалуци, директор Одељења за историју Андрићевог института. Дела: "Срби и Руси 12-21.век: историја односа", "Против Вука: српска грађанска интелигенција 18. и 19. века о језику и његовој реформи", "Досељавање руских избеглица у Краљевину СХС 1919-1924". Добитник је Награде града Београда за друштвене и хуманистичке науке за 2012. годину.